

๓
จิกซอว์ทางโบราณคดี

‘เรืออาหรับ 1,400 ปี’

๔
ที่นากุ้ง จ.สมุทรสาคร

ชิ้นส่วนท่อนล่างของภาชนะดินเผา ลักษณะคล้าย แอมฟอรา

“หม้อมีสัน” โบราณวัตถุเฉพาะสมัยของทวารวดี

ผ่านมาสองเดือนเต็มที่บรรดาควหาญแห่ไปดูซากเรือโบราณที่มีอายุมากกว่า 1,000 ปี ที่ผุดขึ้นมากลางบ่อทุ่งในพื้นที่ ต.พันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร เพื่อขอเลขเด็ด

ท่ามกลางความยินดี ก็ต้องมีวัดที่ไม่สมหวัง ทำให้หลายคนที่เคยมาขอโชคหาโชคนำหยาตาไปจากจำนวนคนนับหมื่นจากทั่วสารทิศเมื่อครั้งค้นพบใหม่ ตอนนี้เหลือเพียงหลักร้อยเท่านั้น

ทั้งนี้ ความน่าสนใจไม่ใช่เพียง “เรือให้โชค” แต่เป็น “ประวัติความเป็นมาของเรือโบราณ” ต่างหาก ทีม “เฉพาะกิจมดขุ่น” ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจเรือโบราณ ต้องจอดตรวไว้ที่ลานจอดพื้นที่หลายไร่ของ วัดวิสุทธิวราราส ซึ่งไม่มีรถมาจอดเลย บรรายากศค่อนข้างสงบเงียบ มีเพียงพ่อค้าแม่ขายตั้งร้านขายของบริเวณตลาดนัดหน้าวัดเท่านั้น จากนั้นเดินข้ามสะพานที่ทอดข้ามคลอง และร้านขายรูปเทียน ผ้าเจ็ดสี

ไม่น่าเชื่อว่าเส้นทางที่มุ่งหน้าไปยังที่เก็บกระดูกและเสาะกระโถงเรือที่ประชาชนเรือนหมื่นเคยแห่มาขอโชคขอลาภ บัดนี้เหลือเพียงบ่อทุ่งกลางทุ่งกว้าง กับเพิงชั่วคราวที่สร้างบนคันดินไว้กันแดดกันฝนแก่ซากเรือโบราณ มีเพียงชุดไทย พวงมาลัย และเครื่องสักการะที่พลั่วไกวไปตามสายลมที่พัดผ่าน

ใกล้ๆ กันมีร้านขายอาหาร-เครื่องดื่ม บางร้านให้บริการฟรีเพราะเจ้าของถูกหาญจนร่ำรวย นาทุ่งในบริเวณเดียวกันปรับหน้าดินอีกครั้งเพื่อเลี้ยงกุ้งรอบต่อไป

ทีม “เฉพาะกิจมดขุ่น” พบกับกลุ่มโบราณคดีได้นำจำนวน 13 คน นำโดย เอิบเปรม วัชรานุกร หัวหน้ากลุ่มโบราณคดีได้ว่า ส่วนนักโบราณคดี กรม

กระดูกเรือและเสาะกระโถงเรือโบราณ

เจ้าหน้าที่รวบรวมวัตถุโบราณ

ชิ้นส่วนไม้เรือ มีร่องรอยของการเจาะรูร้อยเชือก

ต้นหน้าดินแตกสลับกดใบมืดไม่ลง จึงช่วยกันขุดว่าเพราะอะไร ตอนนั้นไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่ว่าพบซากเรือ ซึ่ง 3 วันถัดมาเจ้าหน้าที่จากสำนักงานโบราณและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 1 แจ้งให้ระงับการไถ

“ผมมีที่ดิน 82 ไร่ ใช้ทำนาทุ่งทั้งหมด ส่วนหนึ่งเป็นที่ดินมรดก 55 ไร่ ซึ่งส่วนนี้เองที่พบซากเรือหลายเดือนที่ผ่านมามีคนเข้ามาในที่ดินก็ให้เข้าฟรีทั้งหมด ไม่เก็บค่าผ่านทาง มากเสียจนสะพานข้ามคลองหัก และคันดินที่เคยสูงได้เตี้ยลง” สุรินทร์กล่าว และว่า “หากกรมศิลปากรจะสร้างพิพิธภัณฑที่เพื่อเก็บเรือไว้ที่วัดน่าจะเป็นเรื่องดี จะได้มีคนมาทำบุญและสร้างความเจริญให้ชุมชนละแวกนั้น”

พระครูสาครภัทรธรรม เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิวราราส บอกว่า วัดสามารถดูแลเรือได้ หากคนในชุมชนไม่มีปัญหาสามารถใช้สถานที่ข้างกุฏิเจ้าอาวาสได้ ตอนแรกคิดว่าเป็นเรือทั่วไป แต่เมื่อเป็นเรือ

มาขอใช้ขอลาก บดดินเหลือเพียงบ่อกลางแจ้งทุ้ง
เรียงวาง กับเพิงชั่วคราวที่สร้างบนคันดินไว้กันแดด
กันฝนแก่ชาวเรือโบราณ มีเพียงชุดไทย พวงมาลัย
และเครื่องสักการะที่พลั่วไหวไปตามสายลมที่พัดผ่าน

ใกล้ๆ กันมีร้านขายอาหาร-เครื่องดื่ม บางร้าน
ให้บริการฟรีเพราะเจ้าของถูกหอยจนร่ำรวย นางุ้ง
ในบริเวณเดียวกันปรับหน้าดินอีกครั้งเพื่อเลี้ยงกุ้ง
รอบต่อไป

ทีม “เฉพาะกิจมดดิน” พบกับกลุ่มโบราณคดี
ใต้น้ำจำนวน 13 คน นำโดย **เอิบเปรม วัชรานุกร**
หัวหน้ากลุ่มโบราณคดีใต้น้ำ สำนักโบราณคดี กรม
ศิลปากร ที่กำลังขะมักเขม้น ขุดขึ้นส่วนที่เหลือของ
เรือโบราณขึ้นมา พร้อมๆ กับสูบน้ำออกจากบ่อทำให้
เห็นภาพเรือชัดเจน นักโบราณคดีอีกคนที่ตรวจจ
สอบดินทุกก้อนอย่างละเอียด โดยหวังว่าจะพบวัตถุ
โบราณที่ต้องการกลางแดดที่แผดเผา

เอิบเปรมเล่าว่า สำนักงานโบราณและ
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 1 อุบลฯ ราชบุรี เพชรบุรี
ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรปราการ และ
สมุทรสาคร แจกจ่ายกลุ่มโบราณคดีใต้น้ำว่าชาว

เจ้าหน้าที่รวบรวมวัตถุโบราณ

ชิ้นส่วนไม้เรือ มีร่องรอยของการเจาะรูร้อยเชือก

เอิบเปรม วัชรานุกร

สุรินทร์ ศรีงามดี

พระครูสาครภัทรธรรม

บ้านพบเรือโบราณบริเวณบ่อกุ้ง จากนั้นสำนักงาน
วัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสาครแจ้งตามขั้นตอนและ
ให้ชาวบ้านหยุดตักดินออกจากบ่อกุ้งซึ่งซากเรือยาว
17 เมตรตะแคงอยู่

“เมื่อตรวจสอบสิ่งของที่พบพร้อมกับเรือ มีทั้ง
เครื่องเคลือบของจีนสมัยราชวงศ์ถังอายุประมาณ
1,000 ปี ซึ่งเจ้าหน้าที่ค้นพื้นที่ไว้เรียบร้อยแล้ว

“ต้องใช้เวลาขุดอีก 15 วัน เพื่อศึกษาตัวเรือที่จม
เล่นว่าเป็นเรืออะไร เมืองต้นสันนิษฐานว่าเป็นเรือโบ
บรรทุกสินค้าอายุประมาณ 1,000 ปี ชิ้นส่วนบางชิ้น
มีรอยเจาะรูและเชือกป่านหรือปอร้อยอยู่ ซึ่งเทคนิค
นี้เป็นเทคนิคที่พบตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณและกลุ่ม
ประเทศตะวันออกกลาง เป็นวัฒนธรรมการต่อเรือ
แบบอาหรับ ซึ่งวัฒนธรรมนี้ถ่ายทอดมายังหมู่เกาะ
สุมาตราซึ่งปัจจุบันยังพบการต่อเรือแบบนี้อยู่

“จากการประเมินอายุของเครื่องเคลือบ เรือน่า
จะมีอายุประมาณ 1,400 ปี ก่อนก่อตั้งกรุงสุโขทัย
400 คือ อยู่ในสมัยทวารวดี” เอิบเปรมกล่าว

และว่า ที่สำคัญที่สุด คือ การพบ ภาชนะดินเผา
กันแหลม หรือ แอมฟอร์่า เครื่องใช้ของชาวกรีกกับ
ของเหลวดกตะกอน ซึ่งพบยากมากในภูมิภาคนี้และ
เป็นการค้นพบครั้งแรกในประเทศไทย

สอบถามไปยัง **เอนก สีหามาตย์** อธิบดีกรม
ศิลปากร ได้ความว่าเรือโบราณที่พบบริเวณนางุ้งใกล้
วัดวิสุทธิวราราส จ.สมุทรสาครนั้น ตอนนี้อยู่ในขั้น
ของการสูบน้ำออกจากบ่อและนำโคลนเลนที่ทับถม
เรือออกให้หมด เพื่อเปิดพื้นที่และศึกษาขนาด รูป
ร่าง และไม้ที่สร้างเรือ ว่าเป็นไม้ท้องถิ่นหรือไม่ต่าง
ประเทศ

“น่าจะเป็นเรือสินค้าในยุคทวารวดี สิ่งที่พบคือ
กระดุกงูเรือและเสากระโดงเรือสูง 13 เมตร ภายใน
เรือนอกจากเครื่องปั้นดินเผาสมัยราชวงศ์ถัง ยัง
พบหมาก กระดุกปลา หอย เป็นเสบียงในเรือ และ
เชือกที่ใช้ซึ่งอยู่ในสภาพดี รวมถึงถึงใส่ไวน์ ซึ่งตาม
ปกติแล้วจะพบเรือที่มาจากจีนไม่ค่อยพบเรือที่มา
จากยุโรป” อธิบดีกรมศิลปากรกล่าว และว่า หาก
ทางวัดมีสถานที่ปลอดภัย จะทำพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้
วัดดูแลรักษา และปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป
ช่วงที่เดินชมซากเรือโบราณ ยังพบชาวบ้าน
ประปรายมาขอโชคลาภจากซากเรือ ที่แนะนำให้ไปคุย
กับ **สุรินทร์ ศรีงามดี** เจ้าของบ่อกุ้งที่พบเรือ ซึ่งนั่ง
อยู่ที่ร้านค้าไม้ไกลจากเพิงนี้

สุรินทร์เล่าว่า เมื่อก่อนที่ดินบริเวณนั้นใช้ทำนา
แล้วจึงหันมาทำบ่อกุ้ง วันที่พบเรือได้นำรถไถไป

หลายเดือนที่ผ่านมามีคนเข้ามาในที่ดินให้เข้าฟรี
ทั้งหมด ไม่เก็บค่าผ่านทาง มากเสียจนสะพานข้าม
คลองหัก และคันดินที่เคยสูงได้เตี้ยลง” สุรินทร์กล่าว
และว่า “หากกรมศิลปากรจะสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อเก็บ
เรือไว้ที่วัดน่าจะเป็นเรื่องดี จะได้มีคนมาทำบุญและ
สร้างความเจริญให้ชุมชนละแวกนั้น”

พระครูสาครภัทรธรรม เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิ
วราราส บอกว่า วัดสามารถดูแลเรือได้ หากคนใน
ชุมชนไม่มีปัญหาสามารถใช้สถานที่ข้างกุฏิเจ้าอาวาส
ได้ ตอนแรกคิดว่าเป็นเรือทั่วๆ ไป แต่เมื่อเป็นเรือ
อายุนับพันปี เห็นว่าวิธีที่จะทำให้เรืออายุยาวนาน
ต้องแช่น้ำไว้

“อาตมาเป็นคนในพื้นที่ เมื่อก่อนที่ดินบริเวณนั้น
เป็นนาข้าว ตอนหลังเป็นนางุ้งซึ่งไม่มีตำนานเล่าขาน
อะไร แถวนี้นพบเรือบอยอย่างที่ศาลพันท้ายนรสิงห์
ที่อยู่ใกล้ๆ วัดก็พบเรือลำหนึ่ง เป็นเรือทหารสมัย
รัชกาลที่ 1 แต่ไม่เคยพบเรือสำเภา” เจ้าอาวาสวัด
วิสุทธิวราราสเล่า

และอธิบายนต่อไปว่า ตั้งแต่เจอเรือชาวบ้านใน
หมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการค้าขาย เศรษฐกิจท้อง
ถิ่นดี ชาวบ้านที่เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงหอย เลี้ยงปูต่างเอามา
ขาย วัดเองก็ได้รับบริจาคเพราะประชาชนมาเก้นมาก
คงเพราะตัวเลข 882 เลขอารบิกที่อยู่บนกระดุกงูเรือ
พอชาวบ้านถูกหอยคนก็ยิ่งหลงไหลมา

“ที่เห็นมีชุดไทยจำนวนมากน่าจะจะเป็นความเชื่อ
ของชาวบ้าน ที่คิดไปว่าเป็นไม้ตะเคียน คนไทย
กลัวงูออกลูกยังไหวเลย ส่วนมากจินตนาการไปเอง”
พระครูสาครภัทรธรรมกล่าว

ความเชื่อและศรัทธาเป็นเรื่องส่วนบุคคล แต่
สิ่งสำคัญคือ การค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์
โดยเฉพาะเรือลำนี้ที่สันนิษฐานว่ามีอายุถึง 1,400 ปี

ถือเป็นจิ๊กซอว์ทางโบราณคดีอีกชิ้น ที่ช่วยเติม
เต็มภาพของสยามในอดีต ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับต่าง
ชาติและเป็นเมืองท่าการค้ามาแต่ครั้งโบราณ

วงนา วรรณยางกูร - เรื่อง
ดวงศักดิ์ ชื่นสินธุ - ภาพ

เจ้าหน้าที่กำลังขุดหาวัตถุโบราณบริเวณที่พบเรือโบราณ

เครื่องไห้กระดุกงูเรือ